

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1619/2015
25.05.2016. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Предрага Трифуновића, председника већа, Звездане Лутовац и Јелене Боровац, чланова већа, у парници тужиље Ј.С. из Б., коју заступа пуномоћник М.К., адвокат из Б., против тужене Компаније К. а.д. из Б., кога заступа директор Р.М., ради поништаја решења о отказу и накнаде, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 бр. 2430/14 од 21.04.2015. године, у седници одржаној 25.05.2016. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 бр. 2430/14 од 21.04.2015. године, **ОДБИЈА** жалба туженог и потврђује пресуда Првог основног суда у Београду П1. бр. 1313/13 од 17.10.2013. године у ставу другом.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиљи на име трошкова парничног поступка исплати 223.030,00 динара у року од 15 дана по пријему пресуде, под претњом извршења.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1. бр. 1313/13 од 17.10.2013. године, ставом првим изреке, поништено је као незаконито решење туженог бр. 4141 од 18.11.2009. године о отказу уговора о раду. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиљи на име накнаде штете уместо враћања на рад исплати 15 зарада у износу од 645.776,40 динара са затезном каматом.

Побијаном другостепеном пресудом одбијене су као неосноване жалбе тужиље и тужене и потврђена је првостепена пресуда у ставу првом, трећем и четвртм изреке. Иста пресуда је преиначена у ставу другом изреке, па је тужбени захтев ради исплате накнаде штете у висини од 15 зарада уместо реинтеграције одбијен као неоснован.

Против правноснажне другостепене пресуде у погледу преиначујућег дела као и одлуке о трошковима, тужила је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП, па је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Тужила је код тужене засновала радни однос на неодређено време 01.01.1999. године по споразуму о преузимању радника од 28.12.1998. године, од када је обављала послове референта за кадрове. Дана 07.09.2009. године тужена је тужили понудила закључење споразума о престанку радног односа уз потписивање изјаве о одрицању права на отпремнину, што тужила није прихватила. Тужена је истог дана распоредила тужилу на радно место помоћног радника до 08.09.2009. године на градилиште тужене у насељу М. ... којим се распоређује да одржава хигијену, испомоћ осталим запосленима и вршење осталих послова по налогу непосредног руководиоца. Тужила је изјавила приговор Управном одбору који је својом одлуком од 24.09.2009. године ставио ван снаге то решење о распоређивању. Истом одлуком наложено је генералном директору да са тужилом закључи уговор о уређењу међусобних права. У претходном периоду тужили није исплаћивана зарада. Због свих неправилности тужила се обратила инспекцији рада ради заштите својих права. Инспектор рада је 05.10.2009. године донео решење којим се туженој налаже отклањање неправилности у погледу радноправног статуса, обрачуна и накнаде зараде. Директор тужене није поступио у складу са одлуком Управног одбора и решењем инспектора рада, па је тужила 12.10.2009. године у писаном облику отказала уговор о раду. Неколико дана касније тужена је обавестила тужилу да не прихвата отказ споразума, а 11.11.2009. године доставила је упозорење да постоје разлози за отказ уговора о раду због неоправданог одсуствовања са посла на који се тужила изјаснила. Решењем генералног директора од 18.11.2009. године тужили је отказан уговор о раду због повреде радне обавезе и непоштовања радне дисциплине.

Код таквог чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев тужиле и поништио као незаконито решење генералног директора о отказу уговора о раду од 18.11.2009. године, делимично усвојивши и тужбени захтев да се уместо реинтеграције исплати накнада штете у висини 15 зарада у утуженом износу. Тужена није изјавила ревизију против правноснажне другостепене пресуде у погледу поништаја решења о отказу и пресуда је у том делу правноснажна.

Првостепени суд сматра да је отказ од стране тужиле "изнуђен" незаконитим поступањем послодавца и с обзиром да је она отказала уговор о раду, то тужени није могао по својој вољи отказати уговор о раду због повреде радне обавезе и радне дисциплине (отказ послодавца је незаконит).

С обзиром да је отказ уговора о раду од стране послодавца незаконит и да је отказ од стране тужиље "изнуђен", ценећи све околности које су претходиле престанку радног односа, првостепени суд је обавезао туженог да тужиљи уместо реинтеграције исплати 15 зарада јер је тужиља била у радном односу код туженог 10 година, издржава сина на редовном школовању, а цењене су и године старости.

Другостепени суд сматра да је отказ послодавца незаконит, али да тужиља нема право на накнаду штете у висини 15 зарада уместо реинтеграције јер супротно од становишта првостепеног суда сматра да отказ уговора о раду од стране тужиље није био "изнуђен" и да се у конкретном случају не може применити правило из члана 178. став 3. Закона о раду по коме запослени има сва права као да му је незаконито престао радни однос. Свој став другостепени суд образлаже чињеницом да пропусти које је утврдио инспектор рада у вези Правилника тичу се свих запослених, а не само тужиље, да погрешна примена члана 278. став 2. Закона о раду не значи угрожавање њених права и да оклевање послодавца да с њом закључи уговор о раду није таквог значаја да би она имала право на накнаду штете у виду губитка зараде и да је незакониту одлуку о распоређивању на радно место са нижом спремом одлуком Управног одбора стављена ван снаге.

Становиште првостепеног суда је правилно.

Отказ уговора о раду који је тужиља доставила послодавцу у писаном облику (члан 178. став 3. Закона о раду) је "изнуђен" због шиканозног поступања послодавца (незакључења уговора о раду по основу члана 278. закона, кашњења у исплати зараде - повреда уговора и шиканозног распоређивања на радно место које не одговара знању, способностима и стручној спреми). Свеукупне радње туженог могу се третирати као злоупотреба права од стране послодавца јер он врши право противно природи и циљу - чини повреде обавеза које су утврђене законом, што је условило отказ уговора о раду од стране саме запослене. С обзиром да је суд индиректно признао пуноважност отказа уговора о раду од стране запослене због понашања послодавца, поништивши отказ уговора на иницијативу послодавца, то тужиља има сва права из радног односа као у случају да је незаконито престао радни однос. Та права у вези незаконитог отказа (члан 178. став 3. ЗОР), призната су запосленом у правилу из члана 191. (реинтеграција ако то запослени захтева) или накнада штете у висини изгубљене зараде и других примања која му припадају по закону, као и уплата доприноса за социјално осигурање. С обзиром да тужиља има право избора између реинтеграције и паушалне накнаде штете, правилно је првостепени суд имајући у виду све околности случаја које су претходиле отказу, а ценећи породичне и социјалне прилике тужиље одлучио да се уместо враћања на рад, тужиљи исплати накнада штете у износу од 15 зарада које би запослена остварила да је радила, при чему је оцењено време проведено у радном односу код послодавца, године живота и број издржаваних чланова породице (члан 191. став 3. Закона о раду).

На основу члана 416. ЗПП, одлучено је као у изреци у ставу првом.

Тужила је успела у спору у претежном делу (поништен отказ, са делимичном новчаном накнадом), па јој припадају нужни и корисни трошкови за вођење ове парнице обрачунати по Адвокатској тарифи и висини судских такса и то: 130.140,00 динара на име трошкова у првостепеном поступку (тужба, поднесак, заступање на пет рочишта и таксе за тужбу, све ближе образложено у првостепеној пресуди), 33.000,00 динара на име састава ревизије и 59.890,00 динара на име таксе за ревизију према вредности спора са којим је тужила успела, укупно 223.030,00 динара.

На основу члана 165. став 2. у вези члана 150. и 153. ЗПП, одлучено је као у изреци у ставу другом.

**Председник већа
судија
Предраг Трифуновић,с.р.**